

คำชี้แจง

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ดนตรี นาฏศิลป์ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ เล่มนี้ จัดพิมพ์โดย บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

ผู้เรียบเรียง

- | | |
|------------------|--------------|
| ๑. นายกิตติวัฒน์ | พิชิตยศว์ณ |
| ๒. นายสรารัฐ | สระมูล |
| ๓. นางธิดารัตน์ | ภักดีรักษ์ |
| ๔. นางสุกัญญา | ณ ตะกั่วทุ่ง |

ผู้ตรวจ

- | | |
|----------------|------------|
| ๑. นางเรณู | โกศินานนท์ |
| ๒. นางสุพุมลย์ | มณฑปใหญ่ |
| ๓. ดร.บำรุง | พาทยกุล |

บรรณาธิการ

- | | |
|--------------|-----------|
| ๑. นางศิริมา | จงสมจิตต์ |
| ๒. นางเขมณู | พยัฆวรรณ |

หนังสือเล่มนี้ประกันคุณภาพโดยผู้ผลิต และจะต้องส่งให้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตรวจสอบประเมินคุณภาพทางวิชาการ เพื่อออกใบอนุญาตให้ใช้ในสถานศึกษาแทนใบประกันคุณภาพของสำนักพิมพ์ กรณีที่พบข้อบกพร่อง ข้อผิดพลาด กรุณาแจ้งให้สำนักพิมพ์ทราบเพื่อดำเนินการตามที่ระบุในใบประกันคุณภาพสื่อฯ (ปกหลัง) พร้อมทั้งแจ้งให้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาทราบด้วย เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาอนุญาตให้ใช้หนังสือในสถานศึกษาต่อไป

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน



หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

ดนตรี นาฏศิลป์ ๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

นายกิตติวัฒน์	พิชิตยศว์ณ	กศ.บ. (ดุริยางคศาสตร์)
นายสรารัฐ	สระมูล	กศ.บ. (ดุริยางคศาสตร์สากล)
นางธิดารัตน์	ภักดีรักษ์	ศษ.บ. (ดุริยางค์ไทย)
นางสุกัญญา	ณ ตะกั่วทุ่ง	คบ. (นาฏศิลป์ไทย), ศศ.บ. (บริหารการศึกษา)

ผู้ตรวจ

นางเรณู	โกศินานนท์	ป.ม.ช. (นาฏศิลป์ไทย), ศศ.บ. (บริหารการศึกษา)
นางสุพุมลย์	มณฑปใหญ่	ศษ.บ. (นาฏศิลป์ไทย), ศษ.ม. (นาฏศิลป์ไทย)
ดร.บำรุง	พาทยกุล	กศ.บ. (ดุริยางคศาสตร์), ศศ.ม. (วัฒนธรรมการดนตรี), ศศ.ด. (ศิลปวัฒนธรรมวิจัย)

บรรณาธิการ

นางศิริมา	จงสมจิตต์	ป.ม.ช. (ดนตรีไทย), ศษ.บ. (บริหารการศึกษา)
นางเขมณู	พยัฆวรรณ	ป.ม.ช. (นาฏศิลป์ไทย), คบ. (นาฏศิลป์ไทย)

ปีที่พิมพ์ ๒๕๖๔

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

ISBN: 978-616-07-2164-1

จัดพิมพ์โดย บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

ฝ่ายการตลาด, ฝ่ายผลิตและจัดส่ง, ฝ่ายการเงินและบัญชี :

๖๔/๑๐๔ หมู่ ๑ ซ.พระเมรุมาศ ๒ บ้านใหม่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ๑๑๑๒๐

โทร. ๐ ๒๕๔๔ ๕๔๔๔, ๐ ๒๕๔๔ ๕๕๕๕, ๐ ๒๕๖๑ ๕๕๕๐ ๒ โทรสาร ๐ ๒๕๖๑ ๕๕๕๓, ๐ ๒๕๔๒ ๒๓๑๓

ฝ่ายวิชาการ :

๔๗/๑๒๒ ถนนเทศบาลสงเคราะห์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร. ๐ ๒๕๔๔ ๕๔๔๔ ๒๐, ๐ ๒๕๔๓ ๔๑๖๔ ๕ โทรสาร ๐ ๒๕๔๐ ๒๕๒๓

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์เป็นของบริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี นาฏศิลป์ ๒ เล่มนี้ ได้เรียบเรียงขึ้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี, นาฏศิลป์) สาระที่ ๒ และสาระที่ ๓ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ แบ่งออกเป็น ๘ หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- หน่วยที่ ๑ ดนตรีในวัฒนธรรมไทยและต่างประเทศ
- หน่วยที่ ๒ ทักษะการเล่นดนตรีและการขับร้องเพลงไทย
- หน่วยที่ ๓ ทักษะการเล่นดนตรีและการขับร้องเพลงสากล
- หน่วยที่ ๔ ฟังเพลงไพเราะวิเคราะห์บทเพลง
- หน่วยที่ ๕ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการบันเทิง
- หน่วยที่ ๖ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยในนาฏศิลป์ไทย
- หน่วยที่ ๗ หลากหลายลีลานาฏศิลป์ไทย
- หน่วยที่ ๘ นาฏศิลป์ตะวันออก

ซึ่งในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้จัดเนื้อหาให้มีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดี และเกิดทักษะ ตลอดจนได้พัฒนาความรู้และกระบวนการทางนาฏศิลป์มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และรักที่จะเรียนรู้กระบวนการทางดนตรี นาฏศิลป์มากยิ่งขึ้น

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี นาฏศิลป์ ๒ เล่มนี้ จะอำนวยความสะดวกต่อผู้สอนที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร



ฝ่ายวิชาการ บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

สารบัญ



หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

ดนตรีในวัฒนธรรมไทย และต่างประเทศ

๑

- วิวัฒนาการของดนตรีไทย ๒
- ดนตรีในวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน ๑๓
- สรุป ๑๖
- กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ๑๖
- คำถามพัฒนากระบวนการคิด ๑๖



หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

ทักษะการเล่นดนตรีและการขับร้องเพลงไทย

๑๗

- หลักการบรรเลงเพลงดนตรีไทย ๑๘
- ความหมายและประเภทของการขับร้องเพลงไทย ๓๐
- สรุป ๓๕
- กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ๓๕
- คำถามพัฒนากระบวนการคิด ๓๕



หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

ทักษะการเล่นดนตรีและการขับร้องเพลงสากล

๓๖

- ฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรี ๓๗
- การขับร้องเพลง ๕๔
- ฝึกการร้องเพลงกับโน้ต ๕๕
- สรุป ๖๒
- กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ๖๒
- คำถามพัฒนากระบวนการคิด ๖๒



เพลงไทยเร้าวิเคราะห์บทเพลง

๖๓

- ◆ หลักการฟังและวิเคราะห์เพลงไทย ๖๔
- ◆ หลักการฟังและวิเคราะห์เพลงสากล ๖๘
- สรุป ๗๗
- กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ๗๗
- คำถามพัฒนากระบวนการคิด ๗๗



อาชีพเกี่ยวกับการบันเทิง

๗๘

- ◆ อาชีพทางด้านดนตรี ๗๘
- ◆ บทบาทของดนตรีในธุรกิจบันเทิง ๘๑
- สรุป ๘๒
- กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ๘๒
- คำถามพัฒนากระบวนการคิด ๘๒



ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยในนาฏศิลป์ไทย

๘๓

- ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับวิชาอื่น ๆ ๘๔
- ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประเพณีวัฒนธรรม ๙๐
- ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับศิลปะแขนงต่าง ๆ ๙๔
- สรุป ๙๖
- กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ๙๖
- คำถามพัฒนากระบวนการคิด ๙๖



หลากหลายลีลานาฏศิลป์

๙๗

- ◆ ร่างมาตรฐาน ๙๘
- ◆ นาฏศิลป์พื้นเมืองที่แสดงเป็นเรื่องราว ๑๐๘
- ◆ หลักการวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ไทย ๑๑๓
- สรุป ๑๑๕
- กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ๑๑๕
- คำถามพัฒนากระบวนการคิด ๑๑๖

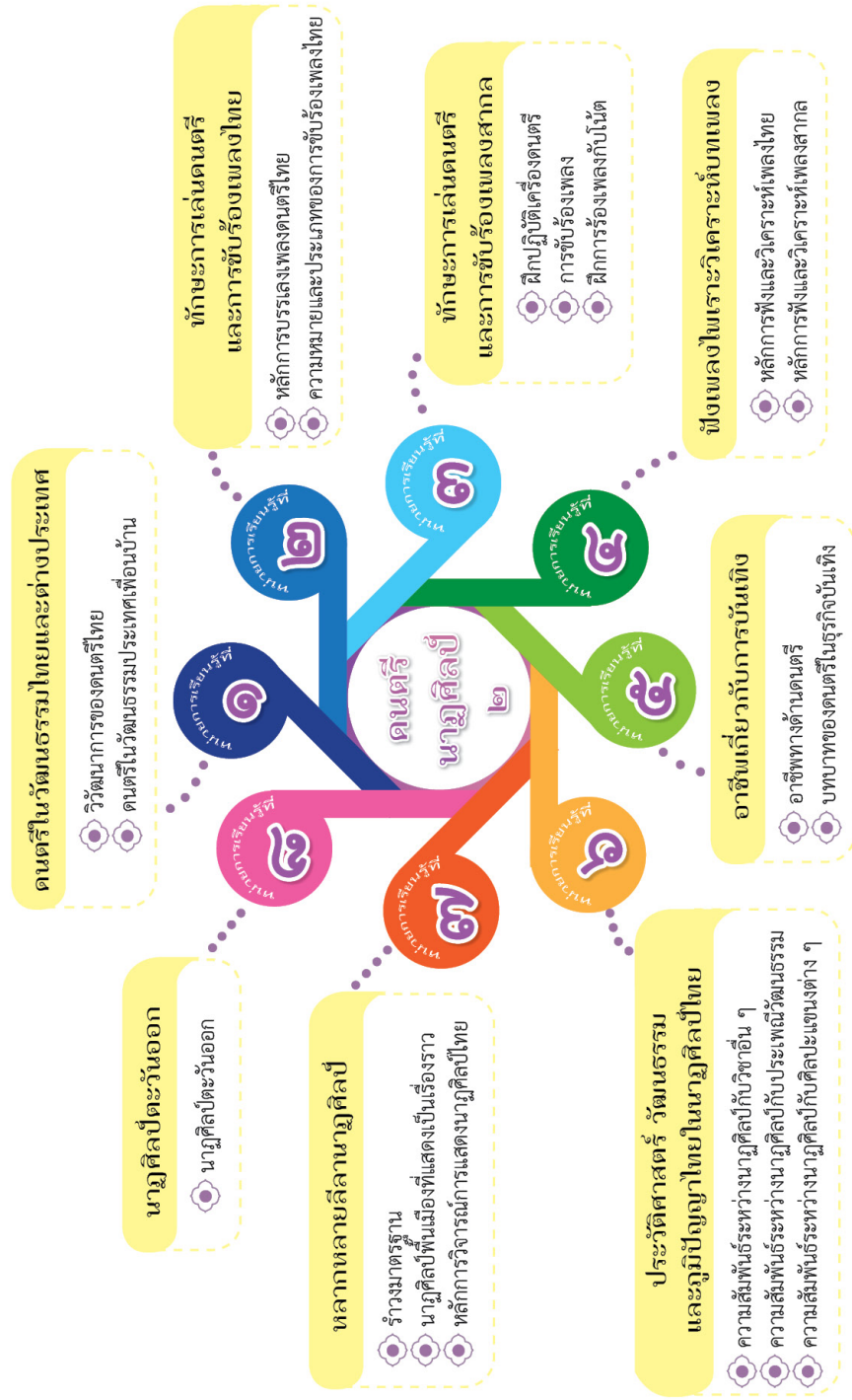


นาฏศิลป์ตะวันออก

๑๑๗

- ◆ นาฏศิลป์ตะวันออก ๑๑๘
- สรุป ๑๓๓
- กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ๑๓๓
- คำถามพัฒนากระบวนการคิด ๑๓๓
- ◆ บรรณานุกรม ๑๓๔

แผนผังแสดงสาระการเรียนรู้



หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

ดนตรีในวัฒนธรรมไทยและต่างประเทศ



บทเรียนนี้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

มาตรฐาน ศ ๒.๑ เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าทางดนตรีถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อนดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ ๒.๒ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล

ตัวชี้วัด : สิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้

ศ ๒.๑ (ม.๒/๑) เปรียบเทียบการใช้เครื่องดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน

ศ ๒.๒ (ม.๒/๑) บรรยายบทบาทและอิทธิพลของดนตรีในวัฒนธรรมของต่างประเทศต่าง ๆ

ศ ๒.๒ (ม.๒/๒) บรรยายอิทธิพลของวัฒนธรรมและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ที่มีต่อรูปแบบของดนตรีในประเทศไทย

สาระการเรียนรู้

- ๑) วัฒนาการของดนตรีไทย
- ๒) ดนตรีในวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน

แนวคิด

ดนตรี เป็นสิ่งที่มีบทบาทในชีวิตของเราทุกคน ไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดก็ตาม ตลอดชีวิตดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้องกับอยู่เสมอ ทั้งนี้จะเป็นไปตามวัฒนธรรม ความเชื่อของมนุษย์รูปแบบของดนตรีในแต่ละประเทศ ย่อมแตกต่างกันตามขนบธรรมเนียมประเพณี แต่ละยุคสมัย ซึ่งดนตรีไทยแต่ละสมัยมีวิวัฒนาการตามลำดับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๑) อธิบายวิวัฒนาการและวัฒนธรรมของดนตรีไทยได้
- ๒) อธิบายบทบาทของดนตรีในวัฒนธรรมของต่างประเทศได้



◉ วิวัฒนาการของดนตรีไทย ◉

ดนตรีเกิดจากธรรมชาติ เช่น เครื่องตีเกิดจากการตีเกราะเคาะไม้ เครื่องเป่าเกิดจากการเป่าใบไม้ เครื่องดีดและเครื่องสีเกิดจากหน้าไม้และธนูที่ใช้ล่าสัตว์ เป็นต้น ส่วนเครื่องดนตรีประเภทใดจะเกิดก่อนหรือหลังอย่างไรก็เป็นข้อสันนิษฐาน ซึ่งคำว่า “ดีด สี ตี เป่า” นั้น คล้องจองกันดีจึงนิยมเรียกกัน ภายหลังเมื่อเครื่องดนตรีมีมากขึ้น จึงได้จัดหมวดหมู่ให้เป็นหลักการจนเป็นที่ยอมรับว่าเครื่องดนตรีไทยมี ๔ ประเภท คือ เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเป่า



ศิลปะการดนตรีของไทยและเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ดนตรีไทยนั้นไม่มีโบราณจารย์ท่านใดบันทึกประวัติไว้เป็นหลักฐานเหมือนวิชาการสาขาอื่น ดังนั้นประวัติหรือวิวัฒนาการของดนตรีไทยจึงอาศัยหลักฐานที่นำเชื่อถือได้ เช่น หลักศิลาจารึก จิตรกรรมฝาผนัง จดหมายเหตุของชาวต่างประเทศ วรรณคดีสมัยต่าง ๆ เป็นต้น ลักษณะของเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทย ตลอดจนวิธีการบรรเลงได้วิวัฒนาการตามลำดับ และเพื่อสะดวกในการศึกษาเปรียบเทียบจึงสามารถสรุปเครื่องดนตรีไทยในยุคสมัยต่าง ๆ ได้ดังนี้



ดนตรี

◉ ยุคก่อนประวัติศาสตร์

เครื่องดนตรีสำคัญในยุคก่อนสมัยสุโขทัย คือ กลองสำริด หรือที่เรียกว่า กลองมโหระทึก สันนิษฐานว่ามาจากดินแดนทางภาคเหนือของเวียดนามในยุคที่เรียกว่า วัฒนธรรมดองซอน (ประมาณ ๒๐๐ - ๓๐๐ ปีก่อนคริสตศักราช) ซึ่งเป็นวัฒนธรรมยุคสำริด แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านความสามารถที่สำคัญของมนุษย์ในการหลอมโลหะผสมระหว่างทองแดงกับดีบุกจนได้เป็นสำริด กลองมโหระทึกเป็นโบราณวัตถุที่พบกระจายอยู่ทั่วไปในแถบประเทศเอเชียอาคเนย์ ซึ่งมีวัฒนธรรมการใช้กลองสำริดที่คล้ายคลึงกัน สันนิษฐานว่ามาสู่ดินแดนของไทยตามพื้นที่ต่าง ๆ จากเส้นทางแม่น้ำโขง อีกส่วนหนึ่งอาศัยเส้นทางเดินเรือเข้าสู่อ่าวไทยทางภาคใต้ แล้วส่งต่อเป็นทอด ๆ มายังดินแดนที่อยู่เหนือขึ้นไป กลองมโหระทึกมีลักษณะรูปร่างคล้ายทรงกระบอก ส่วนหน้ากลองและฐานกลองผายออก โดยที่หน้ากลองเป็นแผ่นเรียบภายในกลองแต่เดิมหน้ากลองตกแต่งด้วยสัญลักษณ์รูปเปลวเพลิง สะท้อนให้เห็นถึงที่มาซึ่งเชื่อมโยงกับเปลวไฟ ต่อมาจึงแปรเปลี่ยนเป็นรูปสัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์ที่ใกล้ชิดกับสวรรค์มากขึ้นคือ ดวงอาทิตย์ และเป็นรูปที่นิยมประดับอยู่บนหน้ากลองมโหระทึก ส่วนขอบของหน้ากลองประดับตกแต่งด้วยรูปกบในท่าทางต่าง ๆ เพราะถือว่าเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่เปรียบเสมือนทูตแห่งความอุดมสมบูรณ์ของไร่นา ดังนั้นกลองมโหระทึกจึงมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “กลองกบ” ปัจจุบันพบว่ากลองมโหระทึกเป็นหลักฐานทางโบราณคดีที่มีอยู่ทั่วทุกภาคในประเทศไทย



กลองสำริด หรือกลองมโหระทึก
พบที่เขาสามแก้ว ตำบลนาชะอัง
อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

ที่มา : <http://www.sujitwongthes.com/suvarnabhum/>



ภาพเขียนสีที่ถ้ำด่าง จังหวัดกาญจนบุรี

ที่มา : <http://www.laksanathai.com/book2/p131.aspx>

หลักฐานสำคัญอีกแหล่งหนึ่งคือการค้นพบบันทึกภาพเขียนสีในถ้ำด่างจังหวัดกาญจนบุรี เป็นภาพลักษณะคล้ายขบวนแห่ของผู้คนเพื่อทำพิธีกรรมบางอย่างที่มีคนช่วยกันหาม้องหรือกลองที่มีขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตามยังไม่ปรากฏหลักฐานว่าเป็นม้องหรือกลองชนิดใด



๕ สมัยวารวดี (พ.ศ. ๑๒๐๐-๑๖๐๐)

ปรากฏหลักฐานภาพปูนปั้นประดับฐานพระเจดีย์ที่เมืองโบราณคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เป็นภาพนักดนตรีหญิงห้าคน แต่งกายโดยห่มสไบ ไม่สวมเสื้อ เก่าหลามมวยทรงสูง นักดนตรีหญิงสี่คน มีเครื่องดนตรีประจำตัว ได้แก่ พิณ ๕ สาย (ปัจจุบันพิณมี ๒-๔ สาย เท่านั้น) พิณน้ำเต้า กรับ และฉิ่ง ส่วนอีกหนึ่งคนนั้นสันนิษฐานว่าเป็นนักร้อง



ภาพปูนปั้นเมืองโบราณคูบัว จังหวัดราชบุรี

ที่มา : <http://www.oknation.net/blog/voranoi/2013/06/27/entry-2>

๕ สมัยสุโขทัย (ราว พ.ศ. ๑๘๐๐-๑๘๖๐)

“เสียงพาทย์ เสียงพิณ เสียงเลื้อน เสียงขับ ใครจักมักเล่น เล่น ใครจักมักหัว หัว ใครจักมักเลื้อน เลื้อน”

ข้อความข้างต้นเป็นหลักฐานศิลาจารึกสมัยสุโขทัยที่กล่าวถึงเครื่องดนตรี โดยมีคำสำคัญที่ว่า “เสียงพาทย์” นั้นหมายถึง เครื่องบรรเลงจำพวกเครื่องตีทำจังหวะกับทำนองรวมถึงเครื่องเป่าภายหลังเรียกว่า “ปี่พาทย์” ส่วน “เสียงพิณ” หมายถึง เครื่องบรรเลงจำพวกเครื่องดีดซึ่งหมายถึงรวมถึงเครื่องดนตรีที่ใช้สาย เช่น เครื่องสี ด้วยเช่นกัน

หลักฐานสำคัญเกี่ยวกับเครื่องดนตรีในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไทย) ได้กล่าวถึงดนตรีในไตรภูมิพระร่วง (หนังสือวรรณคดีที่แต่งขึ้นในสมัยนั้น) มีข้อความเกี่ยวกับการดนตรีและการขับร้อง ฟ้อนรำที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น ตอนหนึ่งว่า

“บ้างเดิน บ้างรำ บ้างฟ้อน ระบำ บันลือเพลงดุริยางค์ บ้างดีด บ้างสี บ้างตี บ้างเป่า บ้างขับสัพพสาสน์ เสียงหมู่ นักดนตรีจนกันไปเดียดาษ ฟันฆ้องกลองแดรสังข์ ระฆังกังสดาล มโหระทึกก็กก้อง ทำนุกดี”



ดนตรี

และอีกตอนหนึ่งว่า

“แล้วแลร้อง ก้องขับเสียงพาทย์ เสียงพิณ แตรสังข์ ฟังเสียงกลองใหญ่ แลกลองรวม กลองเล็ก แลฉิ่งแฉ่ง บัณเฑาะว์วังเวง ลางคนตีกลอง ตีพาทย์ฆ้องตีกรับสัพพทุกสิ่ง ลางจำพวก ดีดพิณและสีซอพุงตอ และกันฉิ่งริ่งระบำรำเต้นเล่นสารพันทุกคุณทั้งหลาย สัพพดุริยางค์ อยู่ครั้นเครื่องอลวนเวงดังแผ่นดินจะถล่ม”

จากหลักฐานดังกล่าวนี้อาจกล่าวได้ว่า เครื่องดนตรีที่พบในสมัยสุโขทัยได้แก่ พิณ (หมายถึง กระจับปี่ หรือพิณน้ำเต้า) ฆ้อง ระฆัง กังสดาล มโหระทึก กลองทัด ตะโพน ฉิ่ง ฉาบ กรับ บัณเฑาะว์ ซอพุงตอ (สันนิษฐานว่าเป็นซอสามสาย) แตร สังข์ ปี่ไฉน เขาสัตว์ ฯลฯ

ดนตรีในสมัยสุโขทัย มีลักษณะเป็นการขับลำนำและร้องเล่น มีแนวทำนองสั้น สรุปลงได้ว่าการประสมวงดนตรีแบบต่าง ๆ ดังนี้

๑. วงบรรเลงพิณ (พิณน้ำเต้า)

มีผู้บรรเลง ๑ คน ทำหน้าที่ดีดพิณและขับร้อง



พิณน้ำเต้า



ที่มา : musicbiw.blogspot.com/2015/11/blog-post.htm



A sepia-toned photograph of three men in white traditional Indian attire (kurta and dhoti) sitting cross-legged on a patterned rug. The man on the left is playing a sitar, the man in the center is playing a harmonium, and the man on the right is playing a tabla. They are all looking down at their instruments. The background is a plain, light-colored wall.

คนสี่ขอสามสาย คนขับลำนำ คนไกวบัณเฑาะว์

วงชัยไม้

๓. วงษ์ไม้วงเครื่องประโคมในพระราชพิธี



Video
Aimphon Channel

๔. วงปีพาทย์เครื่องห้า

จำแนกเป็น ๒ ชนิด คือ ชนิดเบา และชนิดหนัก



วงปีพาทยชาติตรี หรือปีพาทยชนิดเบา

“นางคนตีกลอง ดีพาทย์ฆ้อง ดี กล้วย....”

คำว่า **"พาทย์"** ในที่นี้อาจหมายถึงระนาด และมีทางที่จะเป็นไปได้ถ้านึกถึงคำ **"ปาด"** ของมอญ หรือ **"ปัดตลาร์"** หรือ **"ป๋ายยา"** ของพม่า ที่หมายถึงระนาด อย่างไรก็ดี มีแนวคิดอีกประการคือ ในสมัยสุโขทัยยังไม่มีระนาด ดังนั้นทีกของอาจารย์มนตรี ตราโมท ในหนังสือดนตรีสมัยสุโขทัย กล่าวถึงประสมภรณ์ที่เคยจัดวงปี่พาทย์เครื่องห้าบรรเลงประกอบละครพูดเรื่อง พระร่วง ถวายแด่ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) ซึ่งต่อมาर्मยังให้อารยะนาดออกพร้อมทั้งตรัสว่าเครื่องห้าสมัยนั้นไม่มีระนาด หลักฐานที่ว่าไม่มีระนาดในสมัยสุโขทัยอีกประการหนึ่งคือ สันนิษฐานจากจดหมายเหตุของลาลูแบร์ เอกอัครราชทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ แห่งฝรั่งเศส ซึ่งเข้ามาเจริญพระราชไมตรี ณ กรุงสยาม เมื่อ พ.ศ. ๒๒๓๐ สมัยปลายรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ซึ่งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์ได้ทรงแปลเป็นภาษาไทยไว้ โดยในจดหมายเหตุ ไม่ได้กล่าวถึงระนาดเลย กล่าวถึงปี่ใน ข้องวง ตะโพน และกลองทัด เท่านั้น



วงปี่พาทย์เครื่องห้า หรือปี่พาทย์ชนิดหนัก

สมัยอยุธยา (พ.ศ. ๑๘๙๑-๒๓๑๐)

การดนตรีของไทยในสมัยนี้ ได้มีการปรับปรุงตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้นถึงตอนปลาย มีเครื่องดนตรีเพิ่มขึ้น ดังปรากฏหลักฐานในกฎหมายมณเฑียรบาลสมัยพระบรมไตรโลกนาถว่า

“ห้ามร้องเพลงเรือ เป่าขลุ่ย สีซอ ตีตะกรับปี่ ตีตะจะเข้ ตีโพนทับในเขตพระราชฐาน”

ได้แก่ กระຈั้บปี่ ขลุ่ย จะเข้ โทน ทับ สำหรับการประสมวงดนตรีในสมัยอยุธยาจึงพอสรุปได้ดังนี้

๑. วงปี่พาทย์เครื่องห้า

ประกอบด้วยเครื่องดนตรีเหมือนในสมัยสุโขทัย แต่เพิ่มระนาดเอกเข้ามา



วงปี่พาทย์เครื่องห้าในสมัยอยุธยา



ดนตรี

๒. วงมโหรีเครื่องสี่

เป็นวงมโหรีโบราณที่เกิดจากการประสมเครื่องดนตรีในวงขับไม้กับวงบรรเลงพิณเข้าด้วยกัน สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงสันนิษฐานว่า วงดนตรีมโหรียุคแรกเริ่ม ประกอบด้วยนักดนตรี ๔ คน มีคนขับลำนำและตีกรับพวงให้จังหวะ ๑ คน คนสีซอสามสาย ๑ คน คนตีตะกรับปี่ ๑ คน และคนตีโพนให้จังหวะอีก ๑ คน เรียกชื่อวงตามจำนวนคนว่า “มโหรีเครื่องสี่” ซึ่งเป็นการประสมวงอย่างเล็ก ๆ ที่ใช้ขับกล่อมให้ความบันเทิงในราชสำนัก แต่เดิมวงมโหรีนั้นผู้ชายเป็นผู้บรรเลง ต่อมาเมื่อนิยมฟังมโหรีกันอย่างแพร่หลาย ผู้มีบรรดาศักดิ์จึงนิยมให้ผู้หญิงฝึกบรรเลงบ้าง และได้รับความนิยมสืบต่อมา



วงมโหรีเครื่องสี่

๓. วงมโหรีเครื่องหก

พัฒนาจากวงมโหรีเครื่องสี่ โดยเพิ่มขลุ่ยกับรำมะนา วงมโหรีเครื่องหกจึงประกอบด้วย ซอสามสาย กระຈั้บปี่ ขลุ่ย โทน รำมะนา และฉิ่ง



วงมโหรีเครื่องหก

สมัยธนบุรี (พ.ศ. ๒๓๑๐-๒๓๒๔)

เนื่องจากระยะเวลาในสมัยธนบุรีมีเพียง ๑๔ ปี และสภาพบ้านเมืองอยู่ในระยะฟื้นฟูบูรณะประเทศหลังสงคราม จึงไม่ปรากฏหลักฐานการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทยโดยยังคงยึดแบบแผนมาจากสมัยอยุธยา



สมัยรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. ๒๓๒๕-ปัจจุบัน)

การดนตรีไทยมีการขึ้นเป็นลำดับ ดังนี้

สมัยรัชกาลที่ ๑ (พ.ศ. ๒๓๒๕-๒๓๕๒)

แต่เดิมวงปี่พาทย์มีกลองทัดเพียงลูกเดียวจึงได้เพิ่มกลองทัดขึ้นอีก ๑ ลูก เพื่อให้มีเสียงต่างกัน ลูกหนึ่งเสียงสูงดัง “ตุ้ม” เรียกว่า “ตัวผู้” อีกลูกหนึ่งเสียงต่ำดัง “ต้อม” เรียกว่า “ตัวเมีย” นิยมใช้กันมาจนถึงปัจจุบันนี้

สมัยรัชกาลที่ ๒ (พ.ศ. ๒๓๕๒-๒๓๖๗)

มีการนำวงปี่พาทย์มาบรรเลงประกอบการขับเสภา ใช้กลองสองหน้าแทนตะโพนและกลองทัด ทั้งนี้เพราะการบรรเลงปี่พาทย์เสภาในสมัยก่อนก็คือวงปี่พาทย์ไม่แข็งในปัจจุบันนั่นเอง พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระปรีชาสามารถด้านการบรรเลงซอสามสายเป็นอย่างดี ซอสามสายส่วนพระองค์มีชื่อเรียกว่า “ซอสายฟ้าฟาด”

สมัยรัชกาลที่ ๓ (พ.ศ. ๒๓๖๗-๒๓๙๔)

ได้เพิ่ม “ระนาดทุ้ม” ให้บรรเลงคู่กับระนาดเอกในวงปี่พาทย์ และเพิ่ม “ฆ้องวงเล็ก” ให้บรรเลงคู่กับฆ้องวงใหญ่ เพิ่มปี่นอกให้เป่าเป็นคู่กับปี่ใน เพิ่มโหม่งและฉาบเล็ก เรียกว่า “วงปี่พาทย์เครื่องคู่” แต่ปัจจุบันไม่นิยมใช้ปี่นอก

สมัยรัชกาลที่ ๔ (พ.ศ. ๒๓๙๔-๒๔๑๑)

เพิ่มเครื่องดนตรีอีก ๓ ชนิด คือ ระนาดเอกเหล็ก ระนาดทุ้มเหล็ก และฉาบใหญ่ เรียกว่า “วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่” นอกจากนี้ยังได้ปรับปรุงวงมโหรีหึ่งซึ่งมีมาแต่สมัยอยุธยาให้เป็นวงมโหรีเครื่องใหญ่ โดยย่อส่วนของระนาดเอก ระนาดทุ้ม ระนาดทุ้มเหล็ก ฆ้องวงใหญ่ และฆ้องวงเล็ก ให้มีขนาดเล็กกว่าเดิม เพื่อมิให้มีเสียงดังกว่าเสียงของเครื่องดนตรีในวงเครื่องสาย และเพื่อให้เหมาะสมกับผู้บรรเลงที่เป็นผู้หญิง ต่อมาวงมโหรีหึ่งมีความนิยมลดลง จึงเกิดวงกลองแขกเครื่องใหญ่ขึ้นแทน ภายหลังแยกมาเป็นวงเครื่องสายไทย และวงเครื่องสายปี่ชวาที่นิยมเล่นกันมาจนถึงทุกวันนี้ ต่อมาได้พัฒนางวงปี่พาทย์ขึ้นอีกเพื่อใช้ประกอบศพโดยเฉพาะ เรียกว่า “วงปี่พาทย์นางหงส์”



ดนตรี

สมัยรัชกาลที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๑๑-๒๔๕๓)

ได้มีการปรับปรุงวงดนตรีขึ้นใหม่อีกชนิดหนึ่ง คือ วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานวชิรานุวัตตวงศ์ได้ทรงปรับปรุงขึ้นเพื่อใช้บรรเลงประกอบละครของเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ คำว่า “ละคร” ที่กล่าวถึงนี้ เป็นละครที่ได้แบบอย่างมาจากละครโอเปรา (Opera) ตัวละครพูดเอง ร้องเอง และใช้ทำทางประกอบตามสมควร มีฉากเปลี่ยนได้ตามเนื้อเรื่อง เรียกว่า ละครดึกดำบรรพ์ วงปี่พาทย์ที่ปรับปรุงขึ้นเพื่อใช้บรรเลงประกอบละครดึกดำบรรพ์จึงมีชื่อเรียกตามละครไปด้วย ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ดังนี้

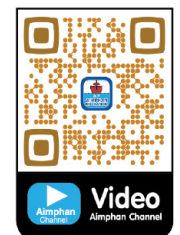


วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์

- | | | |
|----------------------|----------------------------------|-------------------|
| ๑. ระนาดเอก (ไม้ฉวม) | ๒. ระนาดทุ้ม | ๓. ระนาดทุ้มเหล็ก |
| ๔. ฆ้องวงใหญ่ | ๕. ฆ้องทุ้ม (ฆ้อง ๗ ลูก ๗ เสียง) | ๖. ซอด้ |
| ๗. ซอด้ | ๘. ซอด้เพียงอ | ๙. ตะโพน |
| ๑๐. กลองตะโพน | ๑๑. กลองแขก | ๑๒. ฉิ่ง |

สมัยรัชกาลที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๕๓-๒๔๖๘)

ได้มีการปรับปรุงวงปี่พาทย์มอญเพื่อใช้ในงานศพโดยหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ใช้เครื่องปี่พาทย์ของไทยผสมกับเครื่องดนตรีของมอญ นอกจากนี้ยังได้นำอังกะลุงของอินโดนีเซียมาดัดแปลงให้มี ๗ เสียง (แต่เดิมมีเพียง ๕ เสียง) และให้ผู้บรรเลงถือเขยาคันละ ๒ เสียง นำเอาซิมและออร์แกนมาผสมกับวงเครื่องสาย เรียกว่า “วงเครื่องสายผสม” ต่อมาได้มีผู้นิยมนำเครื่องดนตรีอย่างอื่นเข้ามาผสมวงบ้าง เช่น เปียโน ไวโอลิน เป็นต้น





รัชกาลที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๖๘-๒๔๗๗)

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวสพระราชหฤทัยด้านดนตรีไทยเป็นอย่างมาก และได้พระราชนิพนธ์บทเพลงอันไพเราะยิ่ง ๓ เพลง คือ เพลงโหมโรงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงเขมรลอองค์ (เถา) เพลงราตรีประดับดาว (เถา) สมัยนี้เป็นยุคที่ศิลปะการดนตรีเจริญรุ่งเรืองมากที่สุด

แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕ ดนตรีไทยเริ่มซบเซาลงเพราะเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อทางการเมือง ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้ประเทศไทยทัดเทียมอารยประเทศทั้งหลาย จึงห้ามมิให้บรรเลงดนตรีไทยถ้าไม่ได้ขออนุญาตก่อน นับแต่นั้นดนตรีไทยก็ซบเซาลง แม้ว่าภายหลังนโยบายดังกล่าวจะยกเลิกไป แต่ดนตรีไทยก็ไม่ได้เจริญรุ่งเรืองเช่นเดิมแล้ว

รัชกาลที่ ๘ (พ.ศ. ๒๔๗๗-๒๔๘๔)

การดนตรีไทยในสมัยนี้ไม่มีการปรับปรุงใด ๆ เพียงแต่คงรูปแบบเดิมไว้เท่านั้น

สมัยรัชกาลที่ ๙ (พ.ศ. ๒๔๘๔-๒๕๕๙)

การดนตรีไทยได้มีการปรับปรุงให้เจริญก้าวหน้าขึ้น มีการริเริ่มและดำเนินการจัดผสมวงดนตรีขนาดใหญ่ขึ้นเป็นครั้งแรก ประกอบด้วยเครื่องดนตรีครบทุกประเภท มีนักดนตรีร่วมบรรเลงกว่า ๒๐๐ คน ให้ชื่อว่า **“วงมหาดุริยางค์ไทย”** ดำเนินการฝึกซ้อมโดยอาจารย์ประสิทธิ์ถาวร จากการแสดงมหาดุริยางค์ครั้งแรก พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำรัสว่า **“ที่ได้ไปฟังก็เกิดความรู้สึกปีติอย่างยิ่ง เพราะเห็นถึงว่าดนตรีไทยนี้บรรเลงด้วยวงใหญ่ ทำให้เกิดพลัง ทำให้เกิดความรู้สึกที่มหัศจรรย์ทีเดียวเมื่อได้แสดงเช่นนั้น เลยทำให้คิดว่าดนตรีไทยนี้จะทำให้ใหญ่โตก็ทำได้ในการนี้เป็นที่น่าชื่นชมและต้องชมเชยว่าทำด้วยความเพียรอย่างยิ่ง เพราะจะต้องฝึกอย่างมากที่จะให้วงใหญ่อย่างนี้บรรเลงด้วยความไพเราะได้อย่างดี หมายถึงจะต้องฝึกมากและต้องรักษาวินัยให้จงดี ทั้งนี้ก็แสดงให้เห็นว่าทุกคนได้มีความตั้งใจที่จะรักษาวัฒนธรรมของบ้านเมือง คือ ดนตรีของเรา ดนตรีไทยเพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ว่าเรามีของดีในทางศิลปะ ก็นับว่าเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม ในทางเป็นชาติไทยก็เป็นความหวัง เพราะว่าถ้าเรารักษาวัฒนธรรมด้วยความเข้มแข็งเช่นนี้ หมายความว่าเรากำลังรักษาความเป็นปึกแผ่นของชาติ วิญญาณของชาติไทยอยู่ มีหวังว่าเราจะอยู่ยงได้”**



ดนตรี

รัชกาลที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๙-ปัจจุบัน)

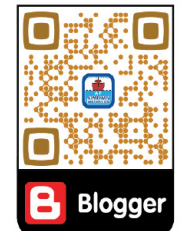
ปัจจุบันเป็นที่น่ายินดี ดนตรีไทยได้รับการส่งเสริมสนับสนุนเพราะความสนพระราชหฤทัยของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระองค์ทรงพระปรีชาสามารถด้านดนตรีไทยจนเป็นที่ประจักษ์ ยังส่งผลให้หน่วยงานสถาบันการศึกษาต่าง ๆ หันมาจัดกิจกรรมดนตรีไทยเพื่อสนองเบื้องพระยุคลบาทของพระองค์ เช่น รัฐบาลกำหนดให้มีปี่พาทย์วงคีวัฒนธรรมไทย มีการประกวดดนตรีไทยในระดับต่าง ๆ รวมทั้งเยาวชนรุ่นใหม่ให้ความสนใจดนตรีไทยเพิ่มขึ้น จึงหวังได้ว่าดนตรีไทยจะยังคงอยู่คู่สังคมไทยตลอดไปนานเท่านาน



ดนตรีในวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน

ดนตรีในวัฒนธรรมเวียดนาม

ดนตรีของเวียดนามที่มีชื่อเสียง เป็นผลงานนับตั้งแต่ยุคสำริดคือการสร้างกลองโลหะสำริดขนาดใหญ่ที่เรียกว่า กลองมโหระทึก ใช้ในพิธีกรรมขอฝน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเกษตร บ้างก็ใช้ในการบอกสัญญาณในการสู้รบ



ดนตรีของเวียดนามจัดแบ่ง
เครื่องดนตรีออกเป็น ๘ ประเภท คือ

- ❖ หิน
- ❖ โลหะ
- ❖ เส้นใย
- ❖ ไม้
- ❖ ไม้ไผ่และไม้เนื้อแข็ง
- ❖ หนังสัตว์
- ❖ น้ำเต้า
- ❖ ดินเผา

เครื่องดนตรีของเวียดนามที่ควรรู้จัก คือ

- ❖ **ด้านเบ้า** พินสายเดี่ยว ใช้มือหนึ่งข้างดีดเพื่อสร้างเสียง ส่วนอีกข้างใช้โยกแท่งไม้เพื่อเปลี่ยนเสียง โดยปรับความตึงหย่อนของสาย
- ❖ **ด้านถราน** เครื่องดนตรีพื้นบ้านของเวียดนามประเภทพิณรูปทรงสามเหลี่ยม
- ❖ **ด้านตริง** เครื่องดนตรีประเภทดีดของชนเผ่า ทำด้วยไม้และดีดด้วยท่อนไม้

ดนตรีเวียดนามยังมีการนำเอาเครื่องดนตรีต่าง ๆ มาประสมวงบรรเลง แตกต่างกันไปตามแต่ละวัฒนธรรมของท้องถิ่น



ดนตรีในวัฒนธรรมพม่า

พม่ามีพื้นที่ติดกับไทยเป็นแนวยาวทางภาคตะวันตก เป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย วัฒนธรรมพม่า มอญ กะเหรี่ยง ไทใหญ่และกลุ่มวัฒนธรรมชนชาติอื่น

วัฒนธรรมทางดนตรีของพม่า มีทั้งดนตรีที่เป็นแบบแผนของราชสำนัก ดนตรีของราษฎร และกลุ่มดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ บทบาทดนตรีถูกนำมาใช้ประกอบพิธีกรรม เพื่อความรื่นเริงบันเทิง ตลอดจนใช้ประกอบการแสดง วงดนตรีที่สำคัญคือ วงชายวาย เป็นวงดนตรีประจำชาติ ใช้บรรเลงในงานต้อนรับอาคันตุกะของรัฐบาล งานที่เกี่ยวกับพิธีการทางพระพุทธศาสนา

เครื่องดนตรีของพม่าที่ควรรู้จัก คือ

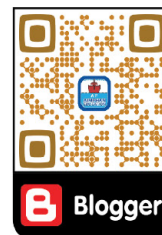
- ❖ **ปี่เนห์** เป็นปี่มีลำโพง กำพวดปี่ทำด้วยใบตาล เล่าปี่มีรู ๗ รู สำหรับเปลี่ยนเสียง มีทั้งขนาดเล็กและใหญ่
- ❖ **มองชาย** มีลักษณะเหมือนฆ้องของไทย จุดเกิดเสียงอยู่ที่การนำเอา “ลูกโหม่ง” ที่พม่าเรียกว่า “มอง” ซึ่งเป็นโลหะทองเหลือง ที่ถูกขึ้นรูปให้กลมและแบนบางอย่าง ถาดมีปุ่มเป็นจุดกระทบตรงกลางมาประกอบติดกัน ๓ รวง จากนั้นนำไปร้อยเชือกผูกไว้ในรางไม้ซึ่งพม่าเรียก “ชาย” สำหรับใช้ไม้ตีมองชายหนึ่งชุดจะมีลูกโหม่งจำนวนทั้งหมด ๑๗-๑๘ ใบ ไล่เสียงจากขนาดใหญ่ไปหาเล็ก
- ❖ **ซอเกาะ** เป็นเครื่องดนตรีของพระราชสำนักชั้นสูง ศิลปะการเล่นของเกาะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เดิมซอเกาะมีสายเพียง ๓ สาย ปัจจุบันได้เพิ่มเป็น ๑๖ สาย ใช้บรรเลงเสียงและประกอบการขับร้อง ซอเกาะนิยมบรรเลงในงานสำคัญ ๆ ของราชการพม่า



มองชาย



ซอเกาะ



Blogger



ดนตรี

ดนตรีในวัฒนธรรมกัมพูชา

กัมพูชาเป็นประเทศหนึ่งในดินแดนสุวรรณภูมิที่มีความเจริญรุ่งเรืองมานาน ความเจริญทางสังคม และวัฒนธรรมส่วนใหญ่ได้รับมาจากอินเดีย โดยเฉพาะทางด้านศาสนา ความยิ่งใหญ่ของกัมพูชาในอดีต สามารถดูได้จากวัฒนธรรมของอาณาจักรฟูนันและเจนละ รวมทั้งความยิ่งใหญ่ของนครวัด ซึ่งเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนหลักฐานทางด้านศิลปะ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และคติความเชื่อ

ดนตรีกัมพูชามีบทบาทเด่นในฐานะที่นำมาใช้ประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ พิธีกรรมทางศาสนา สร้างความบันเทิง ใช้บรรเลงประกอบการแสดงโขน หนังใหญ่ ละครฟ่อนรำ

วงดนตรีของกัมพูชาที่ใช้ในราชสำนักและใช้ในวัดเกี่ยวกับพิธีกรรมทั่วไป ใช้วงดนตรีพิณเพียด ส่วนวงดนตรีที่ใช้ประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการติดต่อวิญญาณ คือ วงอาร์ก และวงมโหรี วงอาโย วงเจรียง จะใช้สำหรับงานรื่นเริง

อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ฮินดูเป็นปัจจัยสำคัญของวัฒนธรรมดนตรีกัมพูชา เครื่องดนตรีที่นำมาใช้ในพิธีกรรมทางศาสนาของกัมพูชาคือ สังข์ กลอง

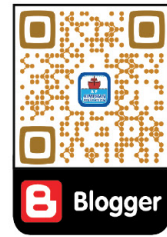


วงดนตรีพิณเพียด

ที่มา : https://youtu.be/3wXdDr_3AAY



กระแสมุย



Blogger

ตัวอย่างเครื่องดนตรีของกัมพูชา

- ❖ **สะเดิว** หรือพิณน้ำเต้า ปลายด้านหนึ่งจะติดกลองเสียงหรือกะโหลกที่ทำจากผลน้ำเต้าผ่าครึ่ง ถัดจากกะโหลกไปด้านบนมีลูกบิด ส่วนปลายอีกข้างของคันพิณมีการเจาะเดือยสำหรับขึงสาย ๑ สาย เชื่อมกับลูกบิด



สรุป

ดนตรีไทยเป็นดนตรีที่ได้รับการถ่ายทอดกันมาตั้งแต่โบราณซึ่งปราชญ์ทางดนตรีไทย ได้ปรับปรุงจนมีรูปแบบที่ลงตัวทั้งลักษณะของเครื่องดนตรี บทเพลงที่ใช้บรรเลงและขับร้อง ตลอดจนการประสมวง และที่สำคัญโลกของดนตรีนั้นเป็นโลกแห่งความสันติ ศิลปะแห่งดนตรีเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงถึงเรื่องราวของยุคสมัยนั้นได้อย่างชัดเจน เพราะฉะนั้นดนตรีจึงเป็นสิ่งที่แสดงถึงวัฒนธรรมอันเป็นสมบัติของมนุษย์ในแต่ละชนชาติ



กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

๑. ให้นักเรียนเขียนแผนผังแสดงถึงความเข้าใจของวัฒนธรรมไทยในดนตรีไทย
๒. ให้นักเรียนค้นคว้าเรื่องเครื่องดนตรี และการประสมวงดนตรีของประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากที่มีในบทเรียน



คำถามพัฒนากระบวนการคิด

๑. ข้อสันนิษฐานทางดนตรีไทยมีอะไรบ้าง
๒. จงอธิบายข้อสันนิษฐานว่าดนตรีไทยเกิดจากภูมิปัญญาไทยเพราะเหตุใด
๓. วรรณคดีโบราณของไทยได้กล่าวถึงวงดนตรีใด และใช้บรรเลงในประเพณีและวัฒนธรรมในเรื่องใด
๔. เครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีชนิดใดที่ไทยและกัมพูชานิยมใช้บรรเลงเหมือนกัน
๕. เครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี ทำด้วยโลหะชนิดใดที่ไทยและเมียนมาร์ (พม่า) ใช้เหมือนกันมากที่สุด

หน่วยการเรียนรู้ที่

๒

ทักษะการเล่นดนตรีและ การขับร้องเพลงไทย



บทเรียนนี้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

มาตรฐาน ศ ๒.๑ เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าทางดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อนดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด : สิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้

ศ ๒.๑ (ม.๒/๒) อ่าน เขียน ร้องโน้ตไทยและสากลที่มีเครื่องหมายแปลงเสียง

ศ ๒.๑ (ม.๒/๔) ร้องเพลง เล่นดนตรีเดี่ยวและรวมวง

ศ ๒.๑ (ม.๒/๖) ประเมิน พัฒนาการทักษะทางดนตรีของตนเองหลังจากการฝึกปฏิบัติ

แนวคิด

การปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยและการขับร้องเพลงไทย เป็นกระบวนการให้ผู้ปฏิบัติได้ฝึกฝนทักษะทางดนตรี รวมทั้งเป็นส่วนช่วยให้เข้าใจความสำคัญของการสร้างสรรค์งานดนตรี มีความเชื่อมั่นในตนเอง ภาคภูมิใจในการแสดงออก มีความรับผิดชอบ มีวินัย มุ่งมั่นในการปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นได้ ซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของศิลปะ รักและหวงแหนในมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย

สาระการเรียนรู้

๑. หลักการบรรเลงเพลงดนตรีไทย
๒. ความหมายและประเภทของการขับร้องเพลงไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. ฝึกการจับเครื่องดนตรีไทยได้ถูกต้อง
๒. ปฏิบัติเครื่องดนตรีตามโน้ตไทย บรรเลงเพลงเดี่ยวและรวมวงได้
๓. อ่าน เขียน ร้อง โน้ตเพลงไทยได้อย่างถูกต้อง
๔. สามารถขับร้องเพลงลาวดวงเดือนได้
๕. สามารถบรรยายอารมณ์เพลงและความรู้สึกที่มีต่อบทเพลงลาวดวงเดือน